

de wereld van de islam is een kleine minderheid van mening dat *Aisja* wellicht wel op het toneel zou kunnen. De meerderheid lijkt erop tegen.'

Het is met die meerderheid dat Timmers wil communiceren. Maar wie is die meerderheid? Hoogleraar islamitische studies Nasr Abou Zayd, die omwille van zijn te liberale interpretatie van de islam Egypte moest verlaten, stelt dat misschien wel de helft van de moslims zijn mening deelt dat Aisja op de scène moet kunnen: 'Ze durven dat alleen niet hardop te zeggen.' (*Rotterdams Dagblad*, 3/2/2001). Het is trouwens opvallend dat jonge Marokkaanse schrijvers als Saïd El Haji en Abdelkader Benali zich duidelijk uitspraken voor opvoering van de opera met Aisja op de scène.

De vraag blijft: wie kan een gemeenschap representeren? Een vereniging? Een raad van wijzen? Een imam? En waarom het conservatieve deel aanspreken en niet het progressieve? Het maakt in elk geval duidelijk dat een omschrijving als 'de Marokkaanse gemeenschap' een fictie is. Binnen de Marokkaanse gemeenschap bestaan vele meningen over de plaats van de islam en over de islamitische dogma's. Sociologisch onderzoek kan duidelijk maken in welke mate de opvattingen over religie en traditie samenhangen met de leeftijd, de sociale en culturele achtergrond, de opleiding, het al dan niet geboren zijn in Nederland.

Seksualiteit

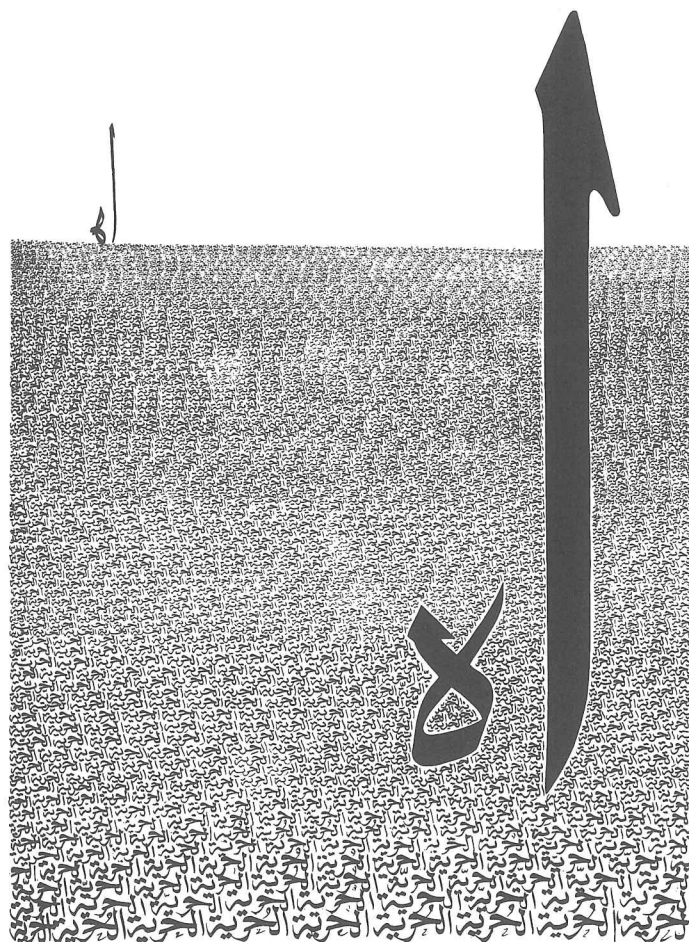
Het beeldverbod was een argument in de discussie. Maar er is een ander element dat op verschillende plekken opduikt en dat alles met seksualiteit te maken heeft. Een van de argumenten van de S.A.J. (Vereniging van Samenwerkende Arabische Jongeren) tegen de opvoering is dat de Profeet als een pederast wordt afgebeeld. Hij huwde immers met Aisja toen het meisje negen jaar oud was. Hijzelf was toen 53. Veel van de huwelijken van de Profeet hadden politieke en pragmatische redenen. Maar door westerse tegenstanders van de islam, o.a. door Voltaire, werd hij als een onverzadigbare wellusteling afgeschilderd. In werkelijkheid behandelde hij zijn vrouwen met veel respect.

Het verhaal dat de kern zou uitmaken van de *Aisja*-opera is daar een mooi voorbeeld van. Wanneer Aisja zich op een dag te ver van de kampeerplaats verwijderd heeft, merkt ze bij haar terugkeer dat de karavaan reeds vertrokken is. Zij blijft wachten in de veronderstelling dat men haar zal komen halen. Zij wordt opgemerkt door Safwaan, een vriend uit haar jeugd, en de jongeman brengt haar op zijn kameel terug naar haar familie. Uit politieke overwegingen proberen sommigen de Profeet in diskrediet te brengen en beschuldigen het meisje van overspel. Zij houdt haar onschuld vol. De Profeet weet niet wat hij moet denken. Intussen verdelen de roddels de nog jonge en kwetsbare islamitische gemeenschap in twee kampen. In een goddelijke openbaring krijgt Mohammed het antwoord op zijn twijfel: 'Waren de lasteraars maar met vier getuigen gekomen! Hadden ze maar gezegd: Dit is duidelijke laster! Nu zij dit niet deden, gelden zij bij God als leugenaars!' (Soera 24, vers 13). Met andere woorden: er zijn minstens vier getuigen nodig om iemand van overspel te betichten. Met dit vers maakt de Koran de beschuldiging van overspel, een beschuldiging waarvoor vrouwen toen veel kwetsbaarder waren dan mannen, zo goed als onmogelijk om te bewijzen. Nadat haar moeder haar opgedragen had om de Profeet te bedanken, zou het meisje geantwoord hebben: 'Nee, bij God, ik sta niet op om naar Hem toe te gaan. Want ik ben niemand lof verschuldigd, behalve God'. Een antwoord dat haar

sterke persoonlijkheid en haar onafhankelijke wil kenmerkt.

Het is een verhaal dat een vrouwvriendelijk beeld van de islam geeft en een emancipatorisch beeld van de vrouw ondersteunt. Twee positieve boodschappen die regisseur Timmers met zijn voorstelling wilde benadrukken, maar die zich uiteindelijk tegen hem hebben gekeerd.

Maar de seksualiteit speelt ook op andere plaatsen nog een rol. De actrice die Aisja zou spelen beweert dat de Arabische vertaling in tegenstelling tot de Franse tekst die zij het eerst las eenzijdig de nadruk legt op de sensuele kant van de Profeet (*TM*) en dat dat niet mag. Nochtans

Oh Vrijheid KALLIGRAFIE: HASSAN MASSOUDY

wordt hiermee iets zeer eigens van de islam ontkend, nl. de aanvaarding van de (mannelijke) erotiek als integraal deel van het dagelijkse bestaan: 'De moslimgod is de enige monotheïstische God van wie de heilige plaats, de moskee, uitkomt op de slaapkamer (in de vertrekken van de Profeet in Medina, EJ), de enige met een profeet die zijn mannelijke obsessies niet verzwijgt, maar juist hardop nadenkt over seksualiteit en verlangen,' schrijft Fatima Mernissi in haar boek *De politieke harem. Vrouwen en de profeet*.

Als het al de bedoeling was geweest van Timmers om via *Aisja* de